

มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ

The Legal Measures for Eliminating Narcotics Consumption.

พ.ต.อ. ปกรณ์ ไพรอังกูร*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัญหามาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษของประเทศไทย (2) เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษในต่างประเทศ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ

วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิจัยเอกสารจากหนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทความทางวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ผลการวิจัยสรุปแนวทางการนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้ในการปราบปรามยาเสพติด ดังนี้ (1) มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ร่วมกันกระทำความผิด ควรนำหลักการสมทบกันกระทำความผิดตามพ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และพ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาใช้ร่วมกับหลักการร่วมกันกระทำความผิดในประมวลกฎหมายอาญา ในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ ได้นำหลักการสมทบกันกระทำความผิดตามกฎหมาย Racketeer Influenced and Corrupt Organization Statue (RICO) และ Continuing Criminal Enterprise Act (CCE) มาใช้เสริมหลักด้วยการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน ในประมวลกฎหมายอาญา (2) มาตรการเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน ได้แก่ หลักการริบทรัพย์สินทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา หลักการริบทรัพย์สินทางอาญากึ่งแพ่งตาม พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และหลักการริบทรัพย์สินทางแพ่งตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาใช้เสริมกันเช่นเดียวกันกับประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ใช้หลักการริบทรัพย์สินทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาและหลักการริบทรัพย์สินทางแพ่งตามกฎหมาย Racketeer Influenced and Corrupt Organization Statue (RICO) มาใช้เสริมกัน (3) พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 46 และพ.ร.บ. การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 25 ได้กำหนดมาตรการในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของเจ้าพนักงาน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ยังมีข้อจำกัด คือ ต้องเป็นข้อมูลที่ใช้ในการกระทำความผิดเฉพาะฐานความผิดที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น หากเป็นข้อมูลอื่นๆ ไม่อาจนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ จึงเห็นควรมานำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้

*ผู้กำกับกลุ่มงานวิชาการ1 สถาบันส่งเสริมงานสอบสวน สำนักงานกฎหมายและคดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

Abstract

This research aims at studying (1) problems of legal measures for narcotic suppression (2) Legal measures adopted by other countries to suppress narcotics (3) The suggested amendments to the provisions of law relating to the drug to blame. Qualitative approach was the case of this research. A documentary research was studied from information and legal cases from the books, dissertations and academic literatures with relevant laws and regulations.

The research concludes about the adoption of legal measures used to suppress narcotics as follows; (1) For the legal measures concerning in the joint commission, the legal measures on offences of conspiracy under the Act on Measures for the Suppression of Offenders against the Laws relating to Narcotics B.E. 2534 and the Money Laundering Prevention and Suppression Act (No. 2) B.E. 2551 come to use cooperate the principle accompanies with to perpetrate a crime in the Criminal Code, in the part of The United States of America and England, get lead the principle associates perpetrate a crime according to law, Racketeer Influenced and Corrupt Organization Statue (RICO) and Continuing Criminal Enterprise Act (CCE) come to use add cause pillar, user, backer, in the Criminal Code, (2) The measure about forfeituring of property, for example, the principle forfeitures of property criminal follow the Criminal Code, the principle forfeitures of property criminal civil half follows, Act on the Measures for the Suppression of Offenders in an Offence Relating to Narcotics, B.E. 2534 (1991) and the principle forfeitures of property civil way follows, the Money Laundering Prevention and Suppression Act (No. 2) B.E. 2551 come to use add prevent also with The United States of America, at use the principle forfeitures of property criminal, follow the Criminal Code and the principle forfeiture of property civil way according to law, Racketeer Influenced and Corrupt Organization Statue (RICO) come to use add. (3) the Money Laundering Prevention and Suppression Act (No. 2) B.E. 2551 the section is 46, and The Special Case Investigation Act, B.E. 2547 (2004) as amended by Act (No.2), B.E. 2551 (2008) the section is 25. get lay down measures in appreciating news information of an officer, but, still have the limitation is, must the data that use in mistake especial base mistake behaviour that the law notes only, if, be other data, might not apply the evidence has in the court, then agree bring legal measures about appreciating news information of The United States of America comes to use.

คำสำคัญ : มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามยาเสพติด "Legal Measures, Eliminating Narcotics Consumption.

บทนำ

สถานการณ์ปัญหาเสพติดให้โทษในปัจจุบัน มีผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดได้แพร่ระบาดและทวีความ

รุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยพบว่าจำนวนผู้ถูกจับกุมปี พ.ศ. 2551 มีจำนวน 84,956 ราย ปี พ.ศ.2552 มีจำนวน 99,341 ราย ปี พ.ศ.2553 มีจำนวน 108,783 ราย จะ

เห็นว่ามีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี (บช.ปส., 2554) ถือเป็นภัยคุกคามที่กัดกร่อนบ่อนทำลายประเทศชาติ ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งต่อปัจเจกบุคคล สังคมส่วนรวม และการพัฒนาประเทศ ทำให้รัฐต้องสูญเสียทรัพยากรต่าง ๆ เป็นจำนวนมากในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวตลอดมา และที่เป็นปัญหาที่สำคัญ คือการแพร่ระบาดไปโรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต การหยุดยั้งและปราบปราม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งและเป็นปัญหาเร่งด่วน ซึ่งรัฐบาลที่ผ่านมา ถือเป็นเรื่องสำคัญและให้ปัญหาดังกล่าวเป็น วาระแห่งชาติที่ ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบแก้ไข

การแก้ไขปัญหายาของภาครัฐ โดยการลดจำนวนผู้ติดยาเสพติดหรือผู้เสพและการป้องกันมิให้กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มใหม่เข้าไปเป็นเหยื่อของยาเสพติด โดยการให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามาดูแล แก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่ง 3 สถาบันที่เป็นหลักของสังคม ได้แก่ ครอบครัว ศาสนาทุกศาสนา และโรงเรียน เช่น ครอบครัว ควรอบรมสั่งสอน ควบคุมดูแลมิให้ลูกหลานเข้ายุ่งเกี่ยว หรือตกเป็นเหยื่อของยาเสพติด ศาสนา ควรอบรมชี้ถึงบาปบุญ คุณโทษ ถูก ผิด ของการเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และโรงเรียน ครู ควรดูแล สอดส่อง อย่างใกล้ชิด และแก้ไขปัญหา หากมีนักเรียนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และคอยดูแลป้องกัน นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดด้วย

นอกเหนือจากมาตรการทางสังคมที่กล่าวมาแล้ว มาตรการทางกฎหมายมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะควบคุมหรือลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นมาตรการหลักในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ

ที่ผ่านมาประเทศไทยมีกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมและปราบปรามยาเสพติดที่สำคัญ จำนวน 5 ฉบับ คือ

1. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519
2. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522
3. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534
4. พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518
5. พระราชกำหนดป้องกันการให้สารระเหย พ.ศ. 2533

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดไปสู่ประชาชนในสังคมทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ดังนั้น มาตรการในการควบคุมและปราบปรามยาเสพติดตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจึงไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร

รัฐบาลจึงได้ดำเนินการวางมาตรการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้นใหม่โดยการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ฉบับ คือ

1. พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545
2. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545
3. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2545

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติด ให้โทษได้มีการปรับปรุงแก้ไขมาโดยตลอดแต่ยาเสพติดให้โทษก็ยังคงระบาดอยู่อย่างกว้างขวาง การแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมไทย ควรจะได้มีโอกาสร่วมกันในการศึกษา วิเคราะห์อย่างเป็นองค์รวม เพื่อได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเท็จจริงใด ๆ ที่ทำให้มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัย จึงมุ่งศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคที่ทำให้มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษในสังคมไทยไม่ได้ผลเท่าที่ควร โดยการศึกษา พระราชบัญญัติมาตรการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83, 84, 86 และ 210, พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 มาตรา 25 และกฎหมายต่างประเทศ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาตลอดจนการแก้ไขปัญหาและข้อจำกัด เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีผู้กระทำความผิดต่อไป

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการรวบรวมข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องจากกฎหมาย หนังสือ บทความ ผลงานทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยต่าง ๆ และเว็บไซต์ และกฎหมายต่างประเทศ แล้วนำรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้มาทำการวิเคราะห์ เปรียบเทียบและเรียบเรียง โดยวิธีพรรณนา (Description and Analytical)

สรุปผลการวิจัย / อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติด ได้แก่ พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2534 พ.ร.บ.ปราบปรามป้องกันการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.2551 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83, 84, 86 และ 210 และ พ.ร.บ.การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 มาตรา 25 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. มาตรการเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด

มาตรการเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดของไทยได้นำหลักสมคบกันกระทำความผิด พยายาม สนับสนุนช่วยเหลือการกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 มาเสริมกันกับหลักตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83, 84, 86 และ 210 สำหรับต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา จะใช้หลักสมคบกันกระทำความผิดที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย RICO (Racketeer Influenced and Corrupt Organization Statue) และ CCE (Continuing Criminal Enterprise Act) มาเสริมหลักตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุนตามประมวลกฎหมายอาญา ส่วนประเทศอังกฤษก็ใช้หลักสมคบกันกระทำความผิดมาปรับใช้เสริมกับประมวลกฎหมายอาญาเช่นเดียวกัน

สำหรับปัญหานำมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวข้างต้นมาปรับใช้เพื่อการปราบปรามขบวนการยาเสพติดให้โทษ จะพบว่ามาตรการเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด โดยการนำหลักตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุนตามประมวลกฎหมายอาญามาปรับใช้ จะประสบปัญหาความยากลำบากของการพิสูจน์ความผิดในเรื่องของการกระทำความผิดและเจตนา ความผิดฐานซ่อนใจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 210 ก็ประสบปัญหาข้อจำกัด โดยความผิดฐานซ่อนใจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 210 การบังคับใช้หลักการสมคบกันกระทำความผิดมีข้อกำหนดที่จำกัดต่อการฟ้องร้องและดำเนินคดีผู้กระทำความผิด กล่าวคือ มีการกำหนดว่าจะต้องมีผู้สมคบกันกระทำความผิดตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป และต้องเป็นการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดเฉพาะในภาค 2 ประมวลกฎหมายอาญา และจะต้องมีระวางโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไปเท่านั้น เมื่อนำมาใช้บังคับกับขบวนการยาเสพติดให้โทษ ทำให้ไม่อาจลงโทษบุคคลที่

กระทำผิดได้ เนื่องจากยากที่จะพิสูจน์ถึงความเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดได้

2. มาตรการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

มาตรการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งของไทย ได้แก่ หลักการริบทรัพย์สินทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 มาตรา 33 และมาตรา 34 หลักการริบทรัพย์สินทางอาญากิ่งแฝงตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 และหลักการริบทรัพย์สินทางแฝงตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 โดยการริบทรัพย์สินทางอาญาหรือทางอาญากิ่งแฝงนั้นเป็นการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของบุคคล (In Personal) ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สิน โดยนำหลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ กล่าวคือ ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าผิดจริง โดยปราศจากข้อสงสัย (Proof beyond a reasonable doubt) หากผลการพิสูจน์ปรากฏว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด ก็ต้องคืนทรัพย์สินที่จะรับนั้นให้แก่ผู้เป็นเจ้าของไป เว้นแต่ทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด ส่วนการริบทรัพย์สินทางแฝงนั้นเป็นการพิสูจน์ความผิดของทรัพย์สินว่าได้มาหรือเกี่ยวกับการกระทำความผิด (In Rem) ไม่คำนึงว่าจะมีผู้กระทำความผิดและถูกลงโทษตามกฎหมายหรือไม่ ในขณะที่เดียวกันก็หลักการการพิสูจน์แห่งการได้มาซึ่งทรัพย์สินให้ตกเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน โดยจะให้หลักการชั่งน้ำหนักพยาน (preponderance of proof) แทนการพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัย สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา จะใช้หลักการริบทรัพย์สินทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาและหลักการริบทรัพย์สินทางแฝงตามกฎหมาย RICO ซึ่งศาลสามารถสั่งริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้ทั้งหมด ไม่เฉพาะที่จำเลยถูกฟ้องเท่านั้น ส่วนอังกฤษนั้นก็จะมียกข้อยกเว้นเหมือนกัน โดยจะใช้การริบทรัพย์สินทางแฝงเสริมกับการริบทรัพย์สินทางอาญา

หลักการสมคบกันกระทำความผิด ตามกฎหมายมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นั้นการบังคับใช้ถือว่าได้ผลและมีประสิทธิภาพมากในการควบคุมขบวนการยาเสพติดให้โทษ ในส่วนประเทศไทยนั้น มีประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน แต่มีขอบเขตการบังคับใช้ที่จำกัด โดยการริบทรัพย์สินทางอาญาหรือทางอาญากิ่งแฝงนั้น ต้องประสมกับความยากลำบากในการพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิดให้ศาลเชื่อโดยปราศจากสงสัย แม้จะมีกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดที่กำหนดให้ศาลสามารถริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งๆ ที่ทรัพย์สินเหล่านั้นจะมีการเปลี่ยนสภาพไปจากเดิมแล้วก็ตาม แต่กฎหมายดังกล่าวยังไม่สามารถให้บังคับได้ผลเท่าที่ควร เพราะบังคับใช้เฉพาะทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น ไม่รวมการกระทำความผิดฐานอื่นๆ ด้วย แต่ในทางปฏิบัติก็ได้แก้ไขโดยการนำหลักทรัพย์สินทางแฝงมาใช้ผสมผสานให้เกิดความสมบูรณ์ โดยได้มีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นใช้บังคับ ซึ่งมีทั้งมาตรการตรวจสอบของสถาบันการเงิน มาตรการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน มาตรการริบทรัพย์สินซึ่งเป็นมาตรการในทางแพ่งรวมทั้งมาตรการทางอาญา คือ ลงโทษผู้กระทำความผิดฐาน ฟอกเงิน ซึ่งมีโทษจำคุกและปรับ ซึ่งกำหนดฐานความผิดทางอาญารวม 11 มูลฐาน ส่วนในกฎหมายปราบปรามการฟอกเงินของประเทศมาเลเซียซึ่งมีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้ถึง 119 ฐานความผิด และมาตรการที่สนับสนุนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อกระทำการปราบปรามการฟอกเงินและมีบทลงโทษที่รุนแรง

ประเทศออสเตรเลีย มีกฎหมายที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทุกรูปแบบอย่างครบวงจรและมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางขึ้นมา เพื่อการปราบปรามการฟอกเงิน คือ Australian Transaction Report and Analysis Centre นอกจาก

นี้ยังมีกฎหมาย Proceeds of Crime Act 1987 ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้สถาบันการเงินทำการเก็บรักษาเอกสารหลักฐานในการทำธุรกรรมทางการเงิน (financial transaction document) ไว้เป็นเวลานานถึง 7 ปี เพื่อตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงิน และตามกฎหมายนี้มีบทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการฟอกเงินทั้งผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาและเป็นนิติบุคคลให้มีโทษปรับและจำคุกอย่างสูง

ดังนั้นเมื่อนำกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยมาเปรียบเทียบกับของต่างประเทศแล้วพบว่าความผิดมูลฐานเพียง 11 มูลฐานในปัจจุบันยังไม่เพียงพอที่จะเป็นมาตรการในการปราบปรามขบวนการอาชญากรรมได้ เนื่องจากไม่ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบการเงิน และเศรษฐกิจของประเทศอีกหลายประการที่ยังไม่ได้มีการกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน ทำให้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยไม่อาจบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่สามารถจะลงโทษผู้กระทำความผิด หรือยึดอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดินได้

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดักฟังทางโทรศัพท์

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 มาตรา 46 และพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 มาตรา 25 ได้มีการกำหนดมาตรการในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของเจ้าพนักงาน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณีไว้อย่างกว้างขวาง โดยหลักการมีเนื้อหาไปในทำนองเดียวกัน แตกต่างกันในเรื่องฐานความผิด และตัวบุคคลที่ร้องขอให้มีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แต่การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวยังมีข้อจำกัดกล่าวคือ นอกจากการดำเนินการในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตามกฎหมายนี้ก็ต้องปฏิบัติให้อยู่ภายใต้

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอย่างเคร่งครัด เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและข้อมูลข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นข้อมูลที่ใช้หรืออาจใช้ในการกระทำความผิดเฉพาะฐานความผิดตามที่กฎหมายแต่ละฉบับดังกล่าวกำหนดไว้เท่านั้น มิได้ครอบคลุมฐานความผิดทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการกระทำของขบวนการอาชญากรรม อีกทั้งข้อมูลข่าวสารที่ได้มาคงใช้ประโยชน์ในการสืบสวนหรือใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้เฉพาะฐานความผิดที่กำหนดไว้ในกฎหมายทั้ง 2 ฉบับดังกล่าวข้างต้น หากแต่เป็นข้อมูลอื่นๆ ของขบวนการอาชญากรรมที่กระทำความผิดประเภทอื่น ซึ่งอาจได้มาโดยบังเอิญ ข้อมูลดังกล่าวก็ไม่อาจนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ ซึ่งเมื่อเทียบกับของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการดักฟังคือ The Omnibus Crime Control and Safe Street Act 1968 ไว้โดยเฉพาะ เพื่อใช้ในการดักฟังการกระทำความผิดของอาชญากรโดยถูกกฎหมาย และใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้ โดยได้กำหนดความผิดอาญาที่อาจให้มาตรการดังกล่าวได้กว้างขวางกว่าประเทศไทย และในกรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน ยังให้เจ้าพนักงานของรัฐสามารถทำการดักฟังการสนทนาทางโทรศัพท์ก่อนที่จะได้รับอนุญาตจากศาลได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษามาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรจะต้องนำมาตรการรับทรัพย์สินทางแพ่ง ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2542 มาใช้เสริม กล่าวคือ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 บังคับใช้เฉพาะทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด

เกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้นโดยไม่รวมถึงการกระทำความผิดฐานอื่นๆ ส่วนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 สามารถใช้มาตรการทางกฎหมายในการตรวจสอบสถาบันการเงินได้ และสามารถยึดหรืออายัดและริบทรัพย์สิน ซึ่งเป็นมาตรการทางแพ่ง รวมทั้งมาตรการทางอาญาของกฎหมายดังกล่าวคือสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้ โดยมีทั้งโทษจำคุกและปรับ แต่จะต้องอยู่ในกรณีความผิดใน 11 มูลฐานเท่านั้น

2. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ผู้วิจัยเห็นว่าในส่วนที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดและเกี่ยวกับทรัพย์สินควรจะต้องเพิ่มความผิดมูลฐาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ครอบคลุมการกระทำความผิดทุกประเภท ขบวนการอาชญากรรม เพื่อสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และยึดหรืออายัดทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ และในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายที่ให้อำนาจในการดักฟังทางโทรศัพท์ควรจะต้องกำหนดอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารให้กว้างขวางขึ้น โดยไม่ควรจำกัดเพียงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ที่ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งเกี่ยวกับความผิด 11 มูลฐานเท่านั้น แต่ควรรวมถึงข้อมูลอื่นๆ ที่สำคัญ ที่สามารถเชื่อมโยงถึงขบวนการอาชญากรรมด้วย

3. ตามประมวลกฎหมายอาญา ผู้วิจัยเห็นว่าในส่วนที่เกี่ยวกับผู้กระทำความผิดควรจะต้องแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดฐานซ่อนใจ ตามมาตรา 210 โดยลดจำนวนผู้สมคบกันกระทำความผิดให้เหลือเพียง 2 หรือ 3 คนขึ้นไป เพื่อสอดคล้องกับการตกลงกันกระทำความผิดของขบวนการอาชญากรรม ซึ่งมักจะไม่ถึงห้าคน และไม่ควรจำกัดเฉพาะความผิดที่บัญญัติไว้ในภาค 2 ประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น แต่

ควรกำหนดฐานความผิดที่ครอบคลุมการกระทำความผิดของขบวนการอาชญากรรมเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเรื่องยาเสพติด ควรกำหนดอัตราโทษให้เหมาะสมกับฐานความผิดด้วย หรือบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานสมคบเพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อนำมาใช้ปราบปรามขบวนการอาชญากรรมให้ครอบคลุมทุกประเภท และในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินควรจะต้องนำมาตรการริบทรัพย์สิน ทางแพ่ง ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2542 มาใช้เสริม โดยการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน 11 มูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินให้ตกเป็นของแผ่นดินให้พิจารณาจากตัวของผู้ที่ทรัพย์สินนั้น โดยตรงว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือไม่หรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด หรือที่ได้มาจากการแปรสภาพทรัพย์สินหรือเป็นดอกผลของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยไม่ได้ผูกติดกับการดำเนินคดีอาญาของบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินเป็นหลัก

4. ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 มาตรา 25 เกี่ยวกับกฎหมายที่ให้อำนาจในการดักฟังทางโทรศัพท์ ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะต้องกำหนดอำนาจให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเข้าถึงข้อมูลข่าวสารให้กว้างขวางขึ้น โดยไม่ควรจำกัดเพียงแต่ความผิดที่เป็นคดีพิเศษเท่านั้น แต่ควรรวมถึงความผิดอื่นๆ ที่สำคัญ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงขบวนการอาชญากรรมต่างๆ ด้วย โดยจะต้องให้นำข้อมูลข่าวสารที่ได้จากการดักฟัง ที่เป็นการกระทำความผิดประเภทอื่นนอกเหนือจากความผิดที่ขอทำการดักฟัง ซึ่งอาจได้มาโดยบังเอิญ มาใช้เป็นพยานหลักฐานลงโทษขบวนการอาชญากรรมที่กระทำความผิดประเภทอื่นได้ และจะต้องพัฒนากฎหมายว่าด้วยการดักฟัง (Wiretapping/Electronic Surveillance Act) เพื่อใช้ในการดักฟังการกระทำความผิดของขบวนการอาชญากรรมโดยถูกกฎหมาย และต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้ แต่จะ ต้องมีการควบคุมที่เข้มงวดเพื่อคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคด้วย

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ (2542) *คำอธิบายกฎหมาย ภาค 1*, (พิมพ์ครั้งที่ 6) (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) หน้า 426.
- _____. (2549) *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1* (พิมพ์ครั้งที่ 3). แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)
- จิตติ ดิงศักดิ์. (2531) *กฎหมายอาญา ภาค 1* (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา)
- เดชา สังขวรรณ (2553) “รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการ การวิเคราะห์นโยบาย มาตรการ และองค์การที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศไทย”
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2545, กันยายน) “กฎหมายฟอกเงิน...กับโทษย้อนหลัง.” *วารสารนิติศาสตร์* 31
- บุญญวิจักขณ์ เหล่ากอทิ, “มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามองค์การอาชญากรรมยาเสพติด.” เอกสารการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 2, ศูนย์การประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี, 6-7 กันยายน 2547,
- _____. (2544 กันยายน - 2545 กุมภาพันธ์) “พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด : มาตรการกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม.” *วารสารสำนักงาน ป.ป.ส.2* หน้า 54.
- ปภาณี ฐิตวัฒนา. (2529) *สังคมวิทยา*. น.ป.ท.
- ประดิษฐ์ เอกมณี. (2540) “การบริบททรัพย์สินในคดียาเสพติด.” ในรวมบทความเนื่องในโอกาสครบรอบ 84 ปี ศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนกุล. รวบรวมโดยคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร(สำนักพิมพ์นิติธรรม).
- ประวุฒิ ธารศิริ. (2532) *การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังหญิง*, (วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล
- พิพัฒน์ จักรางกูร. (2537) *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขประชาชน* กรุงเทพฯ :
- _____. (2537) *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ*. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
- _____. (2502) “การบริบททรัพย์สิน” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พรพิมล ไสจิรัตน์. (2539) “การบริบททรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่งตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์เปรียบเทียบกับกฎหมายไทย.” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์ มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พลตำรวจตรี สุวัณชัย ใจหาญ (2534) “คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2” กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม
- พันตำรวจเอกสัญญา บัวเจริญ (2544) “หลักกฎหมายว่าด้วย การสอบสวนและการทำสำนวน การสอบสวน” กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร
- รายงานการศึกษาและข้อเสนอแนะเรื่อง หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญาโดยคณะกรรมการปรับปรุงกฎหมาย เพื่อการพัฒนาประเทศ (2547).
- รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกจักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช. (2550) *หลักทฤษฎีการสอบสวน (PRINCIPLE AND THEORY OF INQUIRY)* กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร.

- รัชนิวรรณ จันทวง. (2549) "การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามมาตรา 295 แห่งประมวลกฎหมายอาญา" การศึกษาอิสระ หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วันชัย รุจนวงศ์ (2548) "ผ่าองค์กรอาชญากรรม : มะเร็งร้ายของสังคม," เอกสารวิจัยดีเด่น ประจำปี 2546" กรุงเทพฯ : มติชน
- วีระพงษ์ บุญโญภาส, สุพัตรา แพนวิชิต และจิรวุฒิ ลิปิพันธ์. (2546) "การกำหนดความผิดฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึดอายัดและริบทรัพย์สิน." ใน รายงานการวิจัยการพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 2), กรุงเทพฯ : สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด) หน้า 35-44,54.
- ไวยยา สามิบัติ. (2525) การนำหลักการสมคบกันกระทำความผิดมาใช้เพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศรีสมบัติ ไชยประจักษ์ชัด และคณะ(2548) "การวิจัยเรื่อง ผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545"
- สถาบันกฎหมายไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง(2553) "การเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลสถานการณ์ด้านการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อการพัฒนาวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับยาเสพติด" กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สาวตรี ไพฑูริย์, (2533) ปัจจัยที่นำมาสู่การกระทำผิดซ้ำของสตรี, วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาศาสตร์และมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุชาติ ตระกูลเกษมสุข. (2543) "การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลจากการดักฟังทางโทรศัพท์." วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักงานศาลยุติธรรม(2545) การนำการต่อรองการรับสารภาพมาใช้ในประเทศไทย กรณีศึกษาคดี ยาเสพติด กรุงเทพฯ:สำนักงานศาลยุติธรรม
- โสภา ชูพิกุลชัย และคณะ,(2524) การวิจัยการกระทำผิดซ้ำของผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยจากการพระราชทานอภัยโทษหมู่ ปี พ.ศ.2522-2533 , รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนประเภท ข. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุทธิพล ทวีชัยการ และอารยะ ชีรภัทรนันท์. (2546) "มาตรการคุ้มครองพยาน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย." ใน รายงานการวิจัยโครงการ การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 2), (กรุงเทพฯ : สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด)
- สหชน รัตนไพจิตร. (2527) ความประสงค์ของการลงโทษ : ศึกษาเฉพาะประเทศไทยสมัยใช้กฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญา.วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุพัตรา สุภาพ. (2535) สังคมวิทยา.กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช
- สมบูรณ์ เฑชะวงศ์ . (2548) การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
- หยุด แสงอุทัย.(2537) กฎหมายอาญาภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 16) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

- อรรถกร วิเศษรัตน์, พันตำรวจโท. (2550) *มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 : ศึกษากรณี ผู้กระทำผิดเป็นผู้ทรงอิทธิพล*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- อัมพร ชูบำรุง, (2527) *ทฤษฎีอาชญาวิทยา*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อรรถพร ลิขิตจิตตะ, ณรงค์ รัตนกุล และคมกริช หารไชย. (2546) "มาตรการส่งเสริมให้บุคคลให้ความช่วยเหลือหรือให้ข้อมูลแก่หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย." ใน *รายงานการวิจัยโครงการพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 2)* กรุงเทพฯ : สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด
- _____. (2539) *มาตรการและแนวทางดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวกับยาเสพติด*. กรุงเทพฯ : ป.ป.ส.
- อิวแมน ไวท์ วอทซ์. (2536) *รูปแบบใหม่ของการค้าทาส การค้าหญิงและเด็กสาวชาวพม่าในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิผู้หญิง.
- A Proposal To Reform Criminal Forfeiture Under RICO And CCE* 97 U.Harvard L.Rev. 1929,1932 (Harvard L.Rev. Association, 1984.)
- Asset Forfeiture Office. (1987) *"Department of Justice Forfeiture Manual,"* Washington D.C., New York : Asset Forfeiture Office.
- Enrico Ferri, *Criminal Sociology*.1967.nd
http://www.phare.urui.ac.th/data_pcp/book/weblaw/booklaw/b8.htm - 162k.
http://moc.oncb.go.th/index.php?option=com_content&task=view&id=1&Itemid=26.
- Nathaniel H.Siegel, (1963) *The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science* pp.485-487.
- Public Law 91-452-act. 15,1970. *An Act Relating to the control of organized crime in the United states*, statement of Finding and Purpose.
- Robert Fishman. (1977) *An Evaluation of Criminal Recidivism in Projects Providing Rehabitation and Diversion Services in New York*
- U.S. Department of Justice. *Civil RICO : A Manual for Federal Prosecutors*. Washington, D.C. : the Organized Crime and Racketeering Section, 1988. p.7-8,13.
- U.S. Department of Justice, *Racketeer Influenced and Corrupt Organizations (RICO) : A Manual for Federal Prosecutors* (Washington, D.C : U.S. Government, 1988). p.96,127.
- _____. *Drug Agents' guide to forfeiture of Assets*. (Washington, D.c : U.S. Government, 1987), p.17,51,53,85-86,102,246,255-256.